

Talousarvioaloite TAA 52/2024 vp

Hanna Holopainen vihr ym.

Talousarvioaloite momentin 29.01.31 perusteluiden muuttamisesta ja määrärahan lisäämisestä kehitysvammaisten ja muiden erityistä tukea tarvitsevien selkokielen oppimateriaalin tuotantoon ja jakeluun (400 000 euroa)

Eduskunnalle

Kehitysvammaliitto tiedotti 2.10.2024, että oppimateriaalikeskus Opike on menettämässä STEA-rahoituksensa kokonaan vuoden 2025 alusta. Opike on tällä hetkellä ainoa taho Suomessa, joka tuottaa suomeksi materiaaleja kehitysvammaisille. Rahoituksen lakkautus jättää erityisryhmät ilman välttämättömiä oppimateriaaleja ja uhkaa erityisryhmiin kuuluvien lasten ja nuorten sivistyksellisiä oikeuksia. Sama tilanne koskee myös ruotsinkielisiä selkokielen materiaaleja tuottavaa FDUV:n Lärumia.

Opike on kehittänyt ja tuottanut oppimateriaaleja erityisryhmille jo vuodesta 1988 lähtien, ja tälläkin hetkellä työn alla on uusia materiaaleja muun muassa luku- ja kirjoitustaidon sekä matematiikan oppimiseen. Kehitysprosessi on pitkä ja vaativa, ja oppimateriaalien tuotanto on kaupallisesti kannattamatonta pienten painosmäärien vuoksi. Silti materiaalit ovat elintärkeitä yhdenvertaisen oppimisen takaamiseksi.

Kaikista perusopetuksen oppilaista 10 prosenttia opiskelee erityisen tuen piirissä. Ammatillisessa erityisopetuksessa opiskeli yli 30 000 opiskelijaa vuonna 2022. Tutkimusten mukaan lasten ja nuorten lukutaito heikentyy. Esimerkiksi kansainvälisen PIRLS 2023 -lukutaitotutkimuksen mukaan 16 prosenttia suomalaisista neljäsluokkalaisista ei yllä lukutaidoiltaan tyydyttävälle tasolle 2 (tasot 1—5). Selkokeskuksen tarvearvion mukaan selkokieltä tarvitsee 11—14 prosenttia väestöstä. Myös koululaisten matematiikan taidot ovat heikentyneet.

Tämän kaiken vuoksi Opikkeen oppimateriaalien tarve kasvaa. Sekä opettajat että oppilaat toivovat lisää lukemisen ja oppimisen apuvälineitä, kuten selkokielen oppimateriaaleja. Syyskuussa saadun tiedon myötä Opike on joutunut keskeyttämään jo käynnissä ollutta oppimateriaalituotantoa. Jotta materiaaleja olisi saatavilla erityisryhmille, tulisi tilanteeseen löytyä ratkaisu mahdollisimman pian. Suomessa arvioidaan olevan noin 11 000 kehitysvammaista lasta. Aihe ei kuitenkaan kosketa vain heitä, vaan myös heidän perheitään ja muita läheisiään. Jos lapset eivät saa tarvitsemaansa apua ja tukea varhaiskasvatuksessa ja oppilaitoksissa, siirtyy vastuu heidän läheisilleen. Sivistykselliset oikeudet on kuitenkin turvattu perustuslain tasolla, mikä velvoittaa julkisen vallan turvaamaan jokaiselle yhtäläisen mahdollisuuden saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä.

Talousarvioaloite TAA 52/2024 vp

Kehitysvammaisten lasten oikeus oppimiseen ei voi toteutua, jos heille välttämättömien oppimateriaalien tuottaminen lakkautetaan.

Selkokielliset materiaalit ovat lopulta jokaisen oppijan etu.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta muuttaa momentin 29.01.31 perusteluja siten, että määrärahaa voidaan käyttää selkokielliseen oppimateriaalituotantoon ja -jakeluun kehitysvammaisille ja muille runsaasti tukea tarvitseville lapsille sekä lisää momentin perusteluihin maininnan, että määrärahaa saa käyttää kyseiseen käyttötarkoitukseen 400 000 euroa.

Helsingissä 4.10.2024

Hanna Holopainen vihr
Tiina Elo vihr
Alviina Alametsä vihr
Bella Forsgrén vihr
Sofia Virta vihr
Jenni Pitko vihr
Krista Mikkonen vihr